

Grzegorz Stanisław Zelek

Streszczenie rozprawy:

Autoewaluacja więzi rodzicielskich. Perspektywa ojców

Rozprawa „Autoewaluacja więzi rodzicielskich. Perspektywa ojców” ukazuje grupę społeczną reprezentowaną przez ojców, którzy w codziennej odpowiedzialności za proces opieki i wychowania swoich dzieci stają przed współczesnymi wyzwaniami rodzicielstwa. Impulsem do analizy więzi rodzicielskich z perspektywy ojca, były rozmowy prowadzone z ojcami podczas warsztatów organizowanych przez inicjatywę Tato.Net. Początkowa ewaluacja funkcjonowania współczesnego ojca przekształciła się w proces indywidualnej analizy podczas przeprowadzonych wywiadów narracyjnych, następnie wywiadów grupy fokusowej oraz poprzez indywidualną ocenę ojcostwa w ankietach skierowanych do ojców mających dzieci pod opieką, a także ojców mających już usamodzielnione dzieci. Przeprowadzone badania pokazały szeroki zakres samoświadomości ojców. Ich autoewaluacja przebiegała w obszarze wielokontekstowym w zakresie postrzegania więzi rodzicielskich.

Pierwszy rozdział jest poświęcony refleksji dotyczącej funkcjonowania rodziny w społeczno-kulturowym układzie. W rozdziale tym przedstawiono ewolucyjny charakter rozumienia rodziny, a także analizę wewnętrznych relacji, sferę bytową, religię i wyznawane wartości, to co bezpośrednio wpływa na współczesny kształt polskiej rodziny. Analiza literatury, obserwacja oraz liczne rozmowy z ojcami dały możliwość pogłębienia badań w celu rozumienia ojcostwa w ponowoczesności, w zakresie rozumienia ról i zadań we współczesnym, wszechobecnym selfistycznym stylu życia, opartym na nowym paradygmacie więzi nie zawsze skupionym na rodzinie, ale również w układzie wolnego związku, partnerstwa, lub umowy biznesowej. Ponadto w rozdziale tym ukazane jest ojcostwo w wymiarze indywidualno-społecznym, gdzie na całokształt bycia ojcem i rozwijania ojcostwa wpływa globalizacja informacji, a także łatwa możliwość przemieszczania się po świecie i poznawania innych społeczności oraz norm kulturowych w zakresie ojcostwa.

Drugi rozdział zawiera treści metodologiczne i określa przedmiot i cele badań. W rozdziale tym omówiono mieszaną metodologię badań w zakresie rozumienia rodzicielstwa i odkrywania więzi rodzicielskich w autoewaluacyjnym rozumieniu ojcostwa. Współczesne, nowe ojcostwo, kształtuje obraz mężczyzny pomiędzy byciem pracownikiem zawodowym oraz byciem pełnoetatowym rodzicem sprawującym opiekę i wychowującym dziecko we współpracy z ich matką, która również bardzo często jest etatowym pracownikiem

zawodowym. Opisane badania opierają się na doświadczeniach mężczyzn oraz ich samoocenie wobec indywidualnej analizy relacji z dziećmi. Poprzez zastosowanie metodologii mieszanej wyodrębniono doświadczenia ojca przy zbieraniu danych jakościowych, aby następnie wyodrębnić poziom samoświadomości ojców w badaniach sondażowych. Przedstawione badania ukazują przykład sekwencyjnej strategii eksploracyjnej, gdzie badania jakościowe poprzedzają badania ilościowe w celu analizy doświadczeń dotyczących ojcostwa.

Rozdział trzeci prezentuje doświadczenie rozumienia i stawania się ojcem. Zaprezentowane zostały indywidualne refleksje ojców z przeprowadzonych wywiadów fokusowych, które dotyczyły rozumienia ojcostwa i jego realizacji. Twórcze podejście dało możliwość ukazania informacji, jak można sprostać współczesnym wyzwaniom w procesie stawania się ojcem. Poszczególne wypowiedzi ojców ukazują dynamiczny charakter rozwoju ojcostwa.

Rozdział czwarty prezentuje samoocenę ojcostwa, z uwzględnieniem samowiedzy i samorozwoju. Poprzez ich udział w badaniach ilościowych zaprezentowano odczucia ojców, jakie wystąpiły podczas dokonania oceny swojego ojcostwa. Przeprowadzona analiza danych oraz ich interpretacja wskazuje na konieczność odniesienia samooceny ojców względem następujących wymiarów ojcostwa: behawioralnego, aksjologicznego, kulturowego i relacyjno-emocjonalnego.

Piąty rozdział jest prezentacją autoewaluacyjnego modelu ojcostwa z uwagi na jego relacyjny charakter. Zaprezentowany model ojcostwa poprzedza analiza opisanych już w literaturze przedmiotu modeli ojcostwa: tradycyjnego, feministycznego, emocjonalnego, aktywnego i kulturowego. Przedstawiony refleksyjny model ojcostwa opracowany został na podstawie własnych badań empirycznych i stanowi uzupełnienie do modeli opisanych w literaturze. Z uwagi na autoewaluacyjny charakter badań, zaproponowany model nie w pełni wyczerpuje współczesną rzeczywistość rozumienia ojcostwa.

Autoewaluacja więzi rodzicielskich z perspektywy ojców umożliwiła sformułowanie implikacji oraz zaleceń do teorii i praktyki pedagogicznej w zakresie: jakości więzi rodzicielskich, roli ojców w kształtowaniu więzi rodzicielskich, tła kulturowego i społecznego wpływającego na rozumienie więzi rodzicielskich oraz oczekiwań w celu promocji więzi rodzicielskich z perspektywy ojców.

Gregor Zedel
22.06.2023r.